

ALPENAOODRU

Tematsko glasilo CIPRE

ŠT. 99/2014

Po kateri poti?

Zakaj alpska politika potrebuje novo usmeritev

Uvodnik Stran 3

Obrazi Alp Daniela Schily

„CIPRA mora bruseljskim uradnikom stopiti na prste!“ Stran 4

Alpska politika

Spremenjena geometrija odnosov in nova prepoznavnost

V katero smer gre alpska politika? Stran 5

Številni akterji na velikem odru

O kompleksnosti odnosa EU do Alp Stran 8

Nas bo makroregija vendarle potisnila korak naprej?

Večstopenjsko vodenje v Alpah Stran 10

Panorama

Glas civilne družbe Stran 12

Pogovarjali smo se z Bernardom Debarbieuxom

„Odkrili smo prostor, vrednot pa še ne!“ Stran 14

Avstrijska pot v makroregijo

Projekt Alpen.Leben raziskuje možnosti sodelovanja Stran 17

Skupaj za vizijo energetske prihodnosti Alp

Energetska politika je lahko učinkovita le s sodelovanjem državljanov Stran 19

Pogled s strani Ukrepiti danes za boljši jutri

Prilaganju na podnebne spremembe se ne bo mogoče izogniti Stran 20

Drobtinice Stran 22 **Pika na I** Stran 23 **Iz naslednje številke** Stran 24

CIPRA – RAZNOLIKA IN PESTRA ORGANIZACIJA

Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) je nevladna krovna organizacija z nacionalnimi odbori v vseh alpskih državah in predstavlja več kot sto društev in organizacij iz sedmih alpskih držav. Zavzema se za trajnostni razvoj na območju Alp, ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter regionalne raznovrstnosti kot tudi za reševanje skupnih problemov v alpskem prostoru.

KOLOFON

Tematsko glasilo Mednarodne komisije za varstvo Alp, CIPRE
Izhaja enkrat do trikrat letno v slovenščini, nemščini, italijanščini in francoščini.

Uredništvo: CIPRA International **Redakcija:** Barbara Wülser (odgovorna urednica), Claire Simon **Sodelavci:** Dominik Siegrist, Jernej Stritih, Eva Posch, Bettina Hug, Jakob Dietachmair, Josef Essl, Christian Baumgartner, Jan Rübél, Simona Vrevc **Prevodi:** Violaine Simon, Nataša Leskovic Uršič, Reinhold Ferrari, Christine Weiser, Marianne Maier **Lektoriranje:** Claire Simon, Nina Pirc, Francesco Pastorelli, Barbara Wülser **Grafični koncept in postavitve strani:** Patrick Reinhardt **Tisk:** Gutenberg AG, Schaan/LI **Celotna naklada:** 16.000 izvodov
Ponatis prispevkov je mogoče s predhodnim dovoljenjem in z navedbo vira. Zaželeno je, da nam pošljete avtorski izvod.

Naročilo: Alpe na odru lahko brezplačno naročite pri CIPRI
International: www.cipra.org/alpenaodru,
international@cipra.org

CIPRA INTERNATIONAL

Im Bretscha 22, LI-9494 Schaan
Tel.: 00423 237 53 53 **Fax:** 00423 237 53 54
E-Mail: international@cipra.org **Web:** www.cipra.org

NACIONALNI ODBORI

CIPRA Österreich im Umweltdachverband
Strozzigasse 10/7-9, A-1080 Wien
Tel.: 0043 1 401 13 47 **Fax:** 0043 1 401 13 50
E-Mail: oesterreich@cipra.org **Web:** www.cipra.at

CIPRA Schweiz Schwengiweg 27, CH-4438 Langenbruck
Tel.: 0041 62 390 16 91 **Fax:** 0041 33 822 55 89
E-Mail: schweiz@cipra.org **Web:** www.cipra.ch

Ljubljana, Slovenija, avgust 2014

Drage bralke, dragi bralci,

v času, odkar je bila podpisana Alpska konvencija, so se Alpe, z vidika EU, iz obrobne regije „pomaknile“ v središče – s Slovenijo, ki je od leta 2004 članica EU, ter Švico in Lihtenštajnom, ki sta postala del schengenskega območja. S strategijo EU za alpsko makroregijo so se Alpe pomaknile tudi v središče politične agende EU – ali pa tako vsaj upajo tisti, ki v Alpah oblikujejo odločitve.

Tako kot nekdanja Alpska konvencija, živahno razpravo zdaj sproža makroregionalna strategija. Stališča o njej segajo od strahu, da bodo okoliške metropolitanske regije Alpe ujele nepripravljene, do upanja, da bo mogoče nekatere probleme, ki jih ni bilo mogoče reševati na regionalni ali nacionalni ravni, zdaj vendarle mogoče rešiti v kontekstu EU. Razvoj zadnjih 25 let odpira številna vprašanja, denimo, kaj je dodana vrednost evropske strategije, kateri so cilji in prednostne naloge prihodnje alpske politike, kako bi bilo treba to politiko organizirati in uresničevati? CIPRA si skupaj s partnerskimi organizacijami prizadeva v osnutek strategije vnesti čim več različnih pogledov. Nekatera od teh stališč predstavlja tokratna številka. Če se lahko od Alpske konvencije česa naučimo, potem je to zagotovo spoznanje, da zakonski ali politični dokument sam po sebi še ni zagotovilo za izvajanje v praksi – ljudje, organizacije in oblikovalci odločitev na kraju samem so namreč tisti, ki ga bodo uresničevali. Nekateri regije so vizijo trajnostnosti, iz katere izhaja konvencija, uporabile za lastne interese, medtem ko druge v njej še vedno vidijo ogrožanje lastne avtonomije in načina življenja. Da bi zagotovili, da bodo evropsko strategijo sprejeli vsi, potrebujemo jasne cilje in pregledno izvajanje.

Evropska strategija je jasna zaveza, da so Alpe za Evropo pomembne – in to ne le kot turistična destinacija in za proizvodnjo energije, temveč tudi kot prostor, ki zagotavlja številne ekosistem-

ske storitve, kot sta voda ali biotska raznovrstnost, in kot vzorčna regija, ki zasleduje nizkoogljični vidik trajnostnega razvoja. Alpska makroregija pa bi morala biti tudi dokaz za obstoj pristnega partnerstva med Alpami, okoliškimi regijami in EU v vedno bolj globaliziranem svetu.

Jernej Stritih

namestnik predsednika CIPRE International

CIPRA Deutschland Moosstrasse 6, D-82279 Eching a. Ammersee
Tel.: 0049 8143 271 50 11 **Fax:** 0049 8143 271 50 11
E-Mail: info@cipra.de **Web:** www.cipra.de

CIPRA France 5, Place Bir Hakeim, F-38000 Grenoble
Tel.: 0033 476 42 87 06 **Fax:** 0033 6 73 04 16 19
E-Mail: france@cipra.org **Web:** www.cipra.org/france

CIPRA Liechtenstein c/o LGU
 Dorfstrasse 46, LI-9491 Ruggell
Tel.: 00423-232 52 62 **Fax:** 00423 237 40 31
E-Mail: liechtenstein@cipra.org **Web:** www.cipra.li

CIPRA Italia c/o Pro Natura
 Via Pastrengo 13, I-10128 Torino
Tel.: 0039 011 54 86 26 **Fax:** 0039 011 503 155
E-Mail: italia@cipra.org **Web:** www.cipra.org/italia

CIPRA Slovenija društvo za varstvo Alp
 Trubarjeva cesta 50, SI-1000 Ljubljana
Tel.: 00386 59 071 322
E-Mail: slovenija@cipra.org **Web:** www.cipra.org/slovenija

REGIONALNI ODBOR

CIPRA Südtirol / Alto Adige c/o Dachv. für Natur- und Umweltschutz, Kornplatz 10, I-39100 Bozen
Tel.: 0039 0471 97 37 00 **Fax:** 0039 0471 97 67 55
E-Mail: info@umwelt.bz.it **Web:** www.cipra.org/suedtirol

FÖRDERNDES MITGLIED

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGA)
 Keucheniusshof 15, NL-5631 NG Eindhoven
Tel.: 0031 40 281 47 84 **E-Mail:** nmga@bergsport.com
Web: www.nmga.bergsport.com

Alpe na odru izdaja CIPRA International s finančno pomočjo Kneževine Lihtenštajn in sklada Aage V. Jensen Charity Foundation.

VLADA
 KNEŽEVINE LIHTENŠTAJN

Aage V. Jensen Charity Foundation/LI

„CIPRA mora bruseljskim uradnikom stopiti na prste!“

Daniela Schily, ki spremlja izvajanje makrostrategije EU za Podonavje, je prepričana, da bi morali imeti regionalni akterji v okviru alpske makroregionalne strategije več besede.

Mednarodna turistična borza (ITB). V dvorani 2.2 berlinskega sejmišča stoji nekoliko izgubljeno za mogočnim belim pultom gospa drobnejše postave. Množica obiskovalcev se vali mimo njene stojnice, nabira prospekte in pogleduje naokoli, kje bi se dalo morda kaj pojesti. A Daniela Schily (47) ponuja nekaj boljšega – svoj smisel za humor. „Poglejte,“ pravi, „zastopamo regijo, ki sega od Črnega gozda, Schwarzwalda, do Črnega morja. In kje je naš sedež? V Srbiji, v ‚črni luknji‘.“

Daniela Schily na sejmu pridobiva interesente za Podonavsko regijo. V Beogradu je ustanovila Kompetenčni center za Podonavje, najprej po naročilu srbskega ministrstva za gospodarstvo, pozneje pa se je projektu priključila še nemška Družba za mednarodno sodelovanje (GIZ): „Še pred kratkim je Srbija veljala za ‚črno luknjo‘, terro incognito. Po koncu vojne se je država znašla v popolni osamljenosti.“ Shilyjeva želi spremeniti prav to. Kompetenčni center, ki je nastal istočasno kot Makroregionalna strategija EU za Podonavje, si prizadeva za krepitev čezmejnega sodelovanja v turizmu in varstvu okolja. „Morali smo se zelo potruditi, da smo si v EU zagotovili svoje mesto,“ se spominja Daniela Shily prvih let delovanja, to je od 2009 dalje.

GONILNA SILA SO NEVLADNE ORGANIZACIJE

Evropska komisija se že več let ukvarja z vzpostavljanjem t. i. makroregij, ki jih sestavljajo različne administrativne enote s skupnimi interesi. Bistvo strategij je v okrepljenem in hitrejšem razvoju območja. Strategija EU za Podonavje se že izvaja, do leta 2015 pa naj bi bila sprejeta tudi makroregionalna strategija za Alpe. In kakšne izkušnje ima Daniela Schily z Brusljem, oziroma kaj je ta manever prinesel podonavskim državam?

Daniela Schily si poravna bluzo iz temnomodrega blaga z belim cvetličnim vzorcem. „V proces morajo biti vključene nevladne organizacije, saj so prav one gonilna sila v regijah,“ pravi. EU si je za Podonavje vzela čas in je v načrtovanje vključila regionalne akterje. „Temu nasprotno je pozneje, pri Strategiji za jadransko-jonsko makroregijo, zadevo hotela pospešiti in hitro priti do uspehov, nevladne organizacije pa so bile spregledane.“ Schilyjeva zato svetuje: „CIPRA mora v Bruselj in tam nastopiti z vso odločnostjo!“ Za alpski prostor je treba namreč lobirati, saj le tako ne bodo prezrti okoljski standardi, kot jih vsebuje Alpska konvencija. „Če se hočemo boriti z bruseljsko birokracijo, je treba pač nastopiti vztrajno in trdovratno.“

Ocenjuje, da je bilanca Strategije EU za Podonavje pozitivna: število kolesarjev vzdolž Donave se je občutno povečalo, v Srbiji nastajajo ekološki tabori, ozaveščenost ribičev v delti Donave o varstvu rastlin in živali je vse večja. Da bodo v alpsko makroregionalno strategijo vključene tudi sosednje regije, se ji ne zdi problematično. „To goram ne bo škodilo, preostala Evropa je Alpe vedno zaznavala kot regijo jasnih obrisov. Poleg tega pri strategijah v Evropi ne smejo nastati bele lise.“ ▲

AMBASADORKA BREZ POOBLASTILA

Daniela Schily, rojena v Bochumu, je velika navdušenka nad Alpami. Njen oče je bil član planinskega društva in je s svojo družino vsako poletje obiskal Tirolsko. Pred dvajsetimi leti ga je v gorah blizu Lienza ujela nevihta, nesrečno je padel v hudournik in utonil. A pri svoji hčerki je uspel vzbuditi njeno drugo ljubezen: ko je bila Daniela stara 14 let, sta skupaj obiskala Rusijo; leta 1989 je odšla v Moskvo, kjer je študirala ruščino in delala kot potopisna novinarka, nato pa je prišel klic iz Beograda in jo odpeljal v – Kompetenčni center za Podonavje.

www.danubecc.org

Jan Rübel

Zeitenspiegel Reportagen

Spremenjena geometrija odnosov in nova prepoznavnost

Več kot samo gore – z makroregionalno strategijo se spreminja tudi pogled Evrope na Alpe.

Sodelovanje, ki presega meje alpskega prostora, omogoča nove perspektive.

A nova alpska politika potrebuje predvsem vključevanje civilne družbe. Za obstoj v svetovni konkurenci je nujen koncept obveščanja in prepričevanja javnosti tako navzven kakor navznoter.

Rešitve moramo iskati skupaj – alpska politika kot solidarno sodelovanje različnih akterjev.

Politika na področju okolja in urejanja prostora, ki se izvaja na širšem geografskem območju, je danes v Evropi nekaj samoumevnega. Makroregionalna območja obsegajo sklopi ozemelj, kot so celotna regija Baltskega morja, Podonavje ali Sredozemlje. Tako široko zastavljen koncept ima v Alpah že dolgo tradicijo: uradna alpska politika obstaja že od sedemdesetih let, ko je bila ustanovljena Delovna skupnost alpskih dežel (Arge Alp), od devetdesetih let dalje pa z Alpsko konvencijo. V tem okviru so alpske države opredelile skupne izzive in oblikovale čezmejne rešitve. Pomembna področja delovanja so bili že od samega začetka prometna, energetska in okoljska politika ter turizem in kmetijstvo. Ob trenutni stagnaciji Alpske konvencije in novi strategiji EU za Alpe pa smo se danes znašli na prelomnici.

MAJHNI USPEHI Z ALPSKO KONVENCIJO

Leta 1991 so alpske države in EU podpisale Alpsko konvencijo in tako prvič oblikovale vsealpsko politiko trajnostnega razvoja. Začetnemu navdušenju v prvih letih Alpske konvencije je sledila streznitev. Zaradi poudarjanja nacionalnih partikularnih interesov je med pogodbenicami vedno znova prihajalo do političnih blokad. Tako denimo Alpska konferenca leta 2009 ni povsem sprejela inovativnih predlogov Nemčije glede akcijskega načrta za varstvo podnebja ali pa leta 2012 predloga Švice, da bi posledice energetskega prehoda določili kot prednostno nalogo. Ravno tako se je komajda kaj premaknilo pri skupni tranzitni politiki.

A kljub neuspehom na velikem političnem odru ne smemo pozabiti uspehov, ki jih je Alpska konvencija vendarle dosegla, saj da nes vsealpsko sodelovanje uspešno poteka na številnih tematskih področjih in v okviru številnih projektov. Zaradi Alpske konvencije je prišlo do ustanovitve pri svojem delu zelo zavzetih mrež zavarovanih območij, mest, občin in znanstvenikov. Posamezne zvezne dežele, kot denimo v Avstriji, svojo politiko razvoja podeželja oblikujejo na podlagi Alpske konvencije. Izdelane so bile tudi medsektorske strokovne podlage, ki so bistvenega pomena za trajnostni razvoj alpskega prostora. Omeniti je treba še poročila o stanju Alp ter izsledke delovnih skupin in platform Alpske konvencije pri obravnavi številnih posebnih tematik.

V Alpah smo bili tako marsikdaj priča tudi uspehom in ne le neuspehom. Prometna problematika ostaja, čeprav nerazrešena, še vedno na političnih agendah, številni pozitivni primeri pričajo o podpori prizadevanjem za varstvo podnebja. Na področju turizma in varstva narave ter pokrajine obstajajo inovativni usmerjevalni projekti in v številnih alpskih regijah bomo našli kulturne ustvarjalce, ki s svojim delovanjem prispevajo h krepitvi regionalne identitete in spodbujajo nov način razmišljanja v tem prostoru.

ALPE IZGINJAJO

Raziskovalec Alp Werner Bätzing opozarja na nevarnost izginotja Alp. Pri tem seveda ne misli samih gora – boji se, da bodo Alpe izginile kot samostojno območje s svojimi značilnimi lastnostmi. Is-

točasno Alpe vse bolj izginjajo tudi iz naše zavesti. Vzroki za to so spremenjene temeljne družbene vrednote in spremenjene navade ljudi pri preživljanju prostega časa, tu je tudi globalizacija politike. Ko je bila podpisana Alpska konvencija, je imela Evropska unija dvanajst članic, danes jih ima osemindvajset.

Danes si Alpe za pozornost javnosti prizadevajo z opozarjanjem na občutno več tem kot pred leti, kar pa ne pomeni, da so danes izzivi manjši. Prekomerna raba urbanih regij na eni strani, se na drugi strani še vedno sooča s premajhno izrabo območij, za katera so značilni procesi odseljavanja in strukturna šibkost. Podnebne spremembe je na območju Alp občutiti občutno močnejše kot drugod, posledice so vidne že danes. Alpsko pokrajino ogrožajo novi energetski projekti. Biotska raznovrstnost v Alpah, kot enem najpomembnejših območij biotske raznovrstnosti, se še naprej zmanjšuje.

ALI OBSTAJA VSEALPSKA IDENTITETA

Oblikovanje alpske politike izhaja iz zahteve, da bi za probleme, ki so enaki na celotnem alpskem območju, našli skupne čezmejne rešitve. CIPRA je to vizijo že zgodaj oblikovala, pri tem pa kot politični instrument predlagala Alpsko konvencijo. Pa lahko vsealpska identiteta, usmerjena k reševanju problemov, sploh obstaja ali je to samo tiha želja? Dejstvo je, da ljudje, ki živijo v različnih regijah od Ljubljane do Genove, prekomeren promet, množični turizem in naraščajočo rabo energije doživljajo kot obremenitev in da se zaradi tega izvajajo številni solidarnostni ukrepi, ki segajo prek regionalnih in državnih meja. A če se problemov želimo resno lotiti, je prek vsealpske identitete še mnogo pomembnejša racionalnost ozaveščene politike.

SODELOVATI MORAMO VSI

Glede na težje razmere v posameznih alpskih državah, EU kakor tudi na globalni ravni, se zastavlja vprašanje, kam sploh vodi alpska politika. Številni akterji alpske politike so se v zadnjih dvajsetih letih osredotočali na vzpostavitev vsealpskih struktur in njihovo uveljavitev na politični ravni. O tem priča množica konferenc, delavnic in sej, kar se odraža v skorajda nepreglednem številu dokumentov in publikacij. Pri teh dejavnostih je intenzivno sodelovala tudi CIPRA in

botrovala ustanovitvi številnih alpskih ustanov. Vprašati se moramo, ali taka strategija danes še ustreza duhu današnjega časa in ali nas je resnično približala odgovorom na odprta vprašanja. Ali pa so se na ta način odgovorni morda še bolj oddaljili od prebivalstva in reševanja perečih problemov alpskega območja – le kako je sicer mogoče, da moramo po več kot dvajsetih letih Alpske konvencije resno razpravljati o tem, ali naj bo civilna družba del procesa v okviru priprave nove strategije EU za alpsko makroregijo (EUSAR) ali ne. EUSAR, ki povezuje premika tudi prek alpskih meja, dejansko prinaša priložnosti in svež veter v rigidne strukture Alpske konvencije. Napredna alpska politika ne sme ostati zasidrana na območju Alp, kar velja tako za predstavnike alpskih regij kakor za vse, ki so dejavni na področju varstva narave in okolja v Alpah. Trajnostne rešitve je treba iskati v okoljski in trajnostni evropski politiki, ki je seveda prilagojena Alpam. Potrebujemo solidarno sodelovanje civilne družbe znotraj in zunaj alpskega prostora. Naš prvi cilj, ki ga bomo morali doseči, je ta, da postanejo Alpe vnovič prepoznavne kot pomembno kompenzacijsko območje v Evropi ter se tako ohranijo in okrepijo kot samostojen kulturni in ekološki prostor. Naloga CIPRE pa je, da kot vsealpska kompetenčna mreža obvešča in prepričuje javnost o pomenu varstva Alp in trajnostnega razvoja ter med seboj povezuje sodelujoče in zainteresirane strani. ▲

Dominik Siegrist

predsednik CIPRE International

profesor Visoke tehniške šole Rapperswil (HSR), Švica

Okoljski ministri in ministrice se vsako drugo leto srečajo na Alpski konferenci (na sliki: v Evianu leta 2009).

„ORODJA“ EVROPSKE UNIJE

Evropska unija želi s t. i. kohezijsko politiko okrepiti gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo, na primer z Lizbonsko pogodbo in strategijo Evropa 2020. Prav tako išče nove oblike sodelovanja – tukaj je treba omeniti makroregionalne strategije za Podonavsko regijo, regijo Baltskega morja in alpsko regijo. Problemi se rešujejo, če je le možno, na podlagi načela subsidiarnosti, ki temelji na pravici do samoodločanja in samostojnosti.

<http://ec.europa.eu>

Številni akterji na velikem odru

Na ravni EU so Alpe sicer deležne pozornosti, a Evropa je velik oder.

Včasih je uspeh že dejstvo, da si najboljši v stranski vlogi.

Z razvojem makroregionalne strategije bodo Alpe še nekoliko bolj v središču pozornosti – vsaj za nekaj časa.

Odnos med Alpami in Evropsko unijo zaznamujeta raznolikost Alp na eni in visoka stopnja medsebojne odvisnosti med Alpami, EU in državami članicami na drugi strani, poleg tega pa sta tukaj še velika – tudi v pravnem pogledu – kompleksnost struktur in boj za vodilno vlogo pri določanju inovativnih tem. Ne zgodi se pogosto, da bi vloga, ki jo imajo Alpe v politični razpravi, imela svoje mesto tudi v konkretni zakonodaji in politikah Unije.

DELJENE PRISTOJNOSTI, DELJENE ALPE?

Gorska območja so v uredbah in direktivah EU posameznih sektorjev upoštevana le deloma. Slednje je posledica deljene pristojnosti med državami članicami in Unijo na eni strani ter načela subsidiarnosti na drugi. V uredbah in direktivah so pogosto navedeni le cilji, ki jih morajo države članice uresničiti v okviru svojega notranjega pravnega reda, in le malo specifičnih ciljev, ki bi se denimo nanašali na območje Alp. Pri dobro integriranih politikah, kot je kmetijska politika, bomo pri iskanju uspešnejši. Primer za to je upoštevanje gorskih območij v okviru skupne kmetijske politike (SKP) – tu so namreč pristojnosti skoraj v celoti prenesene na Unijo. Pri dobro integriranih politikah je zato zelo pomembno, da predstavniki alpskega območja svoja stališča predstavijo že na ravni EU, saj bodo v zakonodajnem procesu tako uveljavili zavezujoče cilje, ki se nanašajo na gorska območja.

Cilji, ki zadevajo posamezne sektorje, so v zakonodajo EU vključeni tudi prek protokolov Alpske konvencije. Dober primer za to je opustitev gradnje novih cest višjega ranga, namenjenih čezalpskemu cestnemu prometu. Z ratifikacijo prometnega protokola s strani EU je ta določba postala v zadnjem letu del zakonodaje EU, kar je treba oceniti kot velik uspeh.

NOVA USMERITEV UNIJE DO TERITORIALNE KOHEZIJE

Politiko je mogoče oblikovati prek specifičnih sektorjev, kot je ravnokar omenjena kmetijska politika, pa tudi prek funkcionalnih prostorov. Okvirne pravne pogoje za tak ozemeljski pristop zagotavlja Pogodba o reformi Evropske unije oz. Lizbonska pogodba in Pogodba o delovanju Evropske unije. Teritorialna kohezija postaja na ravni EU vedno pomembnejša tudi v političnem pogledu. A glede vprašanja, kako bolje izkoristiti prednosti vsakega posameznega območja in s tem prispevati k doseganju ciljev strategije Evropa 2020, obstajajo različna stališča celo znotraj Evropske komisije. Pripadnost določenemu geografskemu območju krepi tudi kohezijska politika za obdobje 2014–2020. S skupnim okvirom za vse operativne programe za izvajanje evropske kohezijske politike, investicijskim skladom ter sporazumi o partnerstvu med posamezni-

mi državami članicami in Komisijo bo poskušala zagotoviti večjo skladnost med posameznimi programi. Velik poudarek bo pri tem na čezmejnem sodelovanju, tako tudi v okviru programov ozemeljskega sodelovanja, med katerimi je tudi program za območje Alp (Alpine Space). Z več kot 9 mrd. evropskih sredstev so ti programi postali pomemben instrument uresničevanja ozemeljskega pristopa.

ALPE VSE BLIŽJE BRUSLJU

Posebnega pomena je sklep o pripravi evropske makroregionalne strategije za Alpe, ki ga je Evropski svet sprejel decembra 2013. Za razliko od drugih strategij EU je že s sklepom Sveta določeno, da je treba omenjeno strategijo pripraviti v sodelovanju z vpletenimi državami članicami, v praksi pa to pomeni, da morajo regije pri oblikovanju strategije med seboj intenzivno sodelovati. Prav to sodelovanje držav, regij in civilne družbe bo ključnega pomena, ko bo treba strategijo uresničevati in za to zagotoviti ustrezna finančna sredstva, kar pa bo odvisno v glavnem od sodelujočih v alpski regiji in ne le od zakonodaje EU, njenih političnih ciljev ali vloge Alp na ravni EU.

Alpe so se s tem vsaj za določeno obdobje vnovič pomaknile v središče razprav, ki potekajo na ravni EU. Dejanski cilj s tem seveda še ni dosežen. Žoga nam je bila na nek način vrnjena – z visokimi pričakovanji glede priprave strategije in njenega uresničevanja. Alpska konvencija zagotavlja s strokovnim znanjem in izkušnjami, zbranimi v številnih delovnih skupinah in platformah, temeljno izhodišče za oblikovanje alpske strategije, proces pa ponuja tudi priložnost za vnovično ožvitev Alpske konvencije.

Da bi nas Evropa dolgoročno upoštevala in priznala kot regijo s posebnimi potrebami in prednostmi, se morajo predstavniki Alp med seboj povezati – od držav, regij in občin do mednarodnih ustanov in civilne družbe. Sodelovati morajo tesno in uspešno ter uporabiti vse možnosti, ki jih ponuja EU, pa naj gre pri tem za teritorialno, sektorsko, makroregionalno ali mednarodno raven. ▲

Simona Vrevc

namestnica generalnega sekretarja Alpske konvencije

Nas bo makroregija vendarle potisnila korak naprej?

Koliko pomembnih političnih projektov je že bilo zatrtih v kali in koliko pomembnih gospodarskih vprašanj še vedno čaka na odgovor! Kaj pa strategija EU za alpsko makroregijo – sodi tudi ta v to skupino? Odgovor je ne, a le v primeru, če se bo lotila pravih vprašanj ter omogočila obširno in kakovostno razpravo.

Dogme o gospodarskem liberalizmu, ki mu je sledil neoliberalizem, in o gospodarski rasti so, tako kot povsod drugod, tudi v Alpah trdno zasidrane. Stopnja rasti in bruto domači proizvod (BDP) sta vodilna kazalca blaginje in napredka nekega naroda. Pri določanju stopnje blaginje v državi se ne upoštevajo dejavnosti brez denarne protivrednosti niti kakovost socialnih vezi, kaj šele naravno in kulturno bogastvo.

Gledano s takega vidika, so Alpe po koncu vojne „nazadovale“. Kot v svojem intervjuju zatrjuje Bernard Debarbieux (na str. 14), danes ni več tako. Je pa tedanja državna in gospodarska politika v Alpah povzročila nove probleme: podnebne spremembe, konflikte, povezane s prehodom v nizkoogljično družbo in gospodarstvo, globalizacijo gospodarstva, povečanje socialnih in ekonomskih razlik med posameznimi dolinami, demografske spremembe, naraščajoče potrebe po mobilnosti, ogroženost biotske raznovrstno-

sti in okolja. Alpska makroregija, za katero so pobudo dale številne regije, bo morala biti toliko bolj ambiciozna, da bo za te izzive našla prave odgovore.

Nalogo otežuje še dejstvo, da je makroregija sama po sebi rezultat neoliberalnega načina mišljenja, iz katerega izhaja strategija Evropa 2020. Pa lahko makroregija zagotovi razpravi novo usmeritev?

BLAGINJO JE TREBA OPREDELITI NA NOVO

Če smemo verjeti Albertu Einsteinu, potem „problema ni mogoče rešiti na način, ki je ta problem ustvaril“. Zato je iluzorno verjeti, da je gospodarsko, socialno, ekološko in politično krizo na območju Alp mogoče učinkovito rešiti, ne da bi najprej razmislili o neoliberalni logiki in političnem sistemu, ki to logiko podpira. Kot med drugim predlaga sociologinja Dominique Méda, bi torej zato morali začeti odprto razpravljati o modelu, ki bi temeljil na povečanju vrednosti

Za uveljavitev „kakovostnega življenja“ – Claire Simon, direktorica CIPRE International, je jasno predstavila stališče do alpske makroregionalne strategije.

Od prejemnika do pošiljatelja: v sistemu večnivojskega vodenja ima prebivalstvo aktivno vlogo.

tistih dejavnikov blaginje, ki so bili doslej zanemarjeni. Ustvariti bi morali nove kazalnike blaginje, tako da bi na primer kupno moč nadomestila „moč trajnostne rabe“ ali pa „moč kakovostnega življenja“, kvantitativni pristop pa kvalitativni. Razprava mora potekati na vseh ravneh, kjer gre za vprašanje prihodnosti, in ena od njih je makroregija.

NOVA BLAGINJA – NOVA DEMOKRACIJA

V razpravi o novi blaginji ali novih vrednotah so potrebni novi načini razmišljanja, odločanja in ravnanja. Pogoji za to je obnova naših demokratičnih procesov, obenem pa je to tudi priložnost. V dokumentu iz leta 2013 so pobudniki makroregije pozvali predstavnike civilne družbe k sodelovanju pri oblikovanju strategije, ki „nudi okvir za vodenje in sodelovanje na vseh ravneh, med državami članicami in nečlanicami EU, alpskimi regijami od vzhoda proti zahodu ter severa proti jugu kakor tudi med obstoječimi organizacijami in ustanovami. Tak način vodenja naj bi zagotovil predvsem razumljivo in odprto sprejemanje odločitev, ki bo transparentno in bo socialno pravično (gl. 96. števil. revije Alpe na odru Zgodi se naša volja).

KDO IMA LEGITIMNOST?

To je velik projekt, ki potrebuje podporo vseh: prebivalcev (tako imenovane civilne družbe), izvoljenih predstavnikov, upravljavcev, podjetnikov, znanstvenikov. Vodenje, governance, temelji na spremenjeni vlogi izvoljenih predstavnikov in upravnih organov, ki

v procesu pogajanj s civilno družbo postanejo predvsem posredniki. Državljeni in državljanke imajo v takem sistemu večstopenjskega vodenja aktivno vlogo, pristojnosti za sprejemanje odločitev in odgovornosti pa ne prenašajo več na „avtoritete“. Državljeni in državljanke niso več samo volivci, davkoplačevalci ali prejemniki storitev, temveč s svojimi idejami in izkušnjami aktivno prispevajo k razvoju inovativnih procesov, proizvodov ali storitev in s tem k reševanju izzivov, s katerimi se srečuje družba. Zagotovo obstaja pri utiranju nove poti določeno tveganje. A prav tako je tvegano ostati na stari poti.

IZKORISTIMO PRILOŽNOST

Omogočiti prebivalcem in akterjem v Alpah, da skupaj oblikujejo svojo prihodnost, podpirati spremembe, ki vodijo v novo blaginjo in sodobno demokracijo, ustvarjati nove ideje za prihodnost – vse to mora biti cilj strategije EU za Alpe. Le v kreativnem in odprtem procesu bo namreč mogoče poiskati odgovore na vprašanja, ki se zastavljajo na področju gospodarstva, prometa, energije (str. 19), demografije, biotske raznovrstnosti in pokrajine. ▲

Claire Simon

CIPRA International

Glas civilne družbe

Kaj je tisto, kar šteje pri trajnostnem razvoju? Kakšno vlogo imajo pri tem alpske mreže, kakšna je njihova odgovornost? O svojih vizijah in izkušnjah so spregovorili predstavniki šestih partnerskih organizacij CIPRE, ki imajo – tako kot CIPRA – status opazovalca Alpske konvencije.

BARBARA EHRLINGHAUS

ProMONT-BLANC, predsednica

V organizaciji ProMONT-BLANC lahko vedno znova občutimo delovanje evropskih vplivov zunaj Alp, pa naj bo to na področju prometa (tu gre predvsem za promet težkih tovornjakov skozi montblanški predor), turizma ali gospodarskih vezi z okoliškimi metropolami. Zato je treba našo krovno organizacijo, ki združuje predstavnike treh držav, razumeti tudi kot posrednico med lokalnimi, regionalnimi in evropskimi interesi, ki se stekajo v tem stičišču. Želim si, da bi se alpska regija v izmenjavi in solidarnosti z okoliškimi regijami skupaj in samozavestno razvijala kot naravni zaklad, ki ga moramo varovati in ohraniti v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Evropa na Alpe ne bi smela gledati kot na prometno oviro ali vir energije, temveč bi jo morala ceniti kot zelena pljuča bogate kulturne pestrosti.

MARC NITSCHKE

Omrežje občin „Povezanost v Alpah“, predsednik

Alpe so zame ena najlepših in ena izmed tistih evropskih regij, kjer je najprijetneje živeti. Želim si, da se bodo take razmere ohranile tudi za prihodnje generacije. K temu bi zagotovo pripomoglo, če bi alpske občine in regije svojo dosedanjo miselnost še koreniteje spremenile v smislu načel Alpske konvencije. Naše članice dajejo sicer dober zgled že danes. Občine so resda najmanjša politična enota, a imajo kljub temu odločilno vlogo pri izvajanju konkretnih projektov trajnostnega razvoja v Alpah. Odločnejša podpora projektom, ki se izvajajo na lokalni ravni, bi bila zato nujna in zaželena.

VERONIKA SCHULZ

Club Arc Alpin, direktorica

Želimo si, da bi bile Alpe življenjski, gospodarski in sprostitevni prostor, kjer je življenje tako za prebivalce kakor tudi za goste prijetno in na visoki kakovostni ravni, z dinamično kulturno pokrajino in neokrnjenim naravnim svetom. Žal pa se zdi, da so na makroregionalni proces kljub vsej solidarnosti vendarle močno vplivali gospodarski interesi regij, ki so omenjeni proces sprožile. Trenutno pri tem vlada neravnovesje, pritiski na pokrajino pa so vedno večji. V smislu trajnostnega razvoja Alp bomo pri pripravi strategije poskusili vnovič okrepiti pomen varstva in ohranjanja kot protitež gospodarskim interesom.

THIERRY BILLET

Društvo Alpsko mesto leta, predsednik

Dolgoročnih ciljev nikoli ne bi smeli žrtvovati za kratkoročne. Nujno je, da je državljanom omogočeno sodelovanje pri oblikovanju političnih odločitev, prav tako pa jih moramo opozarjati na nujnost ohranjanja življenjskega prostora za prihodnje generacije. Podnebne spremembe bodo imele za Alpe katastrofalne posledice. Alpska mesta leta bodo tako morala nazorno pokazati, da sta njihovo glavno vodilo prav zmanjševanje toplogrednih plinov in prilagajanje posledicam podnebnih sprememb. Odločitve, povezane z makroregijo, bodo pokazale, ali je mogoče doseči sinergične učinke za mobiliziranje celotnega alpskega loka v boju za zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida ali pa bo pomembnejše uresničevanje kratkoročnih ciljev in prizadevanja za doseganje rasti za vsako ekološko ceno.

SERGIO SAVOIA

WWF, direktor programov

Želim si, da bi Alpe v prihodnje zaznamovala pestrost naravnih pokrajin in pokrajin, ki jih je oblikoval človek, ter da bi bilo to sobivanje čim bolj skladno. Umikanje ledenikov se bo potem upočasnilo, poselitev območja se bo zaradi bolj preudarnega urejanja prostora ustavila. Oblikovalcem odločitev je treba jasneje povedati, da so Alpe pomemben prostor zaradi svojih storitev za ekosistem in zaradi virov, ki jih proizvajajo – in da so občutljiv prostor. Potreben je način razmišljanja, ki bo Alpe upošteval v celoti. Doseči moramo soglasje, skleniti dogovore in Alpe obravnavati kot edinstveni skupni prostor, tako v ekonomskem kakor ekološkem pogledu. Nobena organizacija ni tako močna, da bi lahko sama dosegla spremembe.

ANNA GIORGI

ISCAR, predsednica

Alpe vidim kot privlačen prostor za mlade in družine, kot prostor, ki v zdravem okolju zagotavlja ustvarjalna delovna mesta. K taki viziji želi prispevati tudi ISCAR in tako za raziskovanje Alp pridobiva mlade znanstvenike. Ta nova generacija mladih prijateljev gora pozna specifične lastnosti Alp in obenem izkorišča priložnosti, ki jim jih dajejo Alpe. Povezati pa se bodo morale tudi gorske občine in regije, če bodo želele postati močan politični partner na nacionalni in evropski ravni. Alpska konvencija in Strategija EU za Alpe bi lahko prispevali k vzpostavitvi takih mrež. Strateški proces bi moral ustvarjati povezavo med Alpami in okoliškimi regijami ter izkoriščati sinergije med podeželjem in urbanimi območji.

Bernard Debarbieux ugotavlja, da se je v zadnjih desetletjih občutek pripadnosti Alpam okreplil.

"Odkrili smo prostor, vrednot pa še ne!"

Geograf [Bernard Debarbieux](#) je prepričan, da v prihodnje čezmejnega prostora ne bodo več določale države, temveč lokalne in regionalne oblasti, ki bodo želele vzpostaviti sodelovanje. Vsebine, ki naj bi ta prostor napolnile, še niso jasne.

Kako se je v zadnjih desetletjih spremenil odnos politike do gorskih območij?

Sredi 20. stoletja je prevladovalo mišljenje, da so gorska območja zamudila priložnost, ko bi se lahko priključila nacionalnim in evropskim gospodarskim in družbenim sistemom. Zato naj bi se oblikovala gorska politika, ki bi zagotavljala, da bi prebivalci in gospodarstvo na območju Alp lahko še dohiteli vlak. Danes je gospodarski položaj alpskih regij večinoma dober, predvsem zaradi turizma in proizvodnje vodne energije. Sklepati bi bilo mogoče, da gorska politika ni več potrebna. A danes smo pred novimi izzivi, zato je alpska politika še kako potrebna, denimo na okoljskem ali prometnem področju.

Kakšen je smisel specifične gorske politike?

So države, kot so ZDA ali pa Kanada, kjer prava gorska politika nikoli ni obstajala. Izvajala se je sektorska politika, recimo na področju gozda ali varstva narave. Gorska območja so od take politike imela koristi, ne da bi ta bila priznana kot taka. A če se želimo istočasno ukvarjati s temami, kot so gozd, narava, beg možganov, dediščina, potrebujemo to, čemur pravimo politika prostorskega načrtovanja in regionalna politika. V Švici, Franciji in tudi Italiji so spoznali prednosti gorske politike, ki vključuje vse vidike razvoja in prostorskega načrtovanja.

Ali menite, da so gore skupno dobro?

„Skupno dobro“ je običajno nekaj, kar ni v zasebni lasti. Na gorskih območjih pa so številni lastniki zemljišč, stavb, gozdov. Zato gore niso skupno dobro, kot so na primer morja ali zrak. Seveda pa lahko gore obravnavamo kot posebno obliko skupnega dobrega, saj zagotavljajo dobrine, ki so koristne za vse, na primer vodo, biotsko raznovrstnost ali pokrajine, in katerih raznolikost in dostopnost moramo ohraniti za vse.

Kdo naj odloča o tem, kaj se dogaja na gorskih območjih in kako se z njimi ravna?

Treba je ohraniti občutljivo ravnovesje med zasebno lastnino, tamkajšnjimi prebivalci in širšo družbo, v katero je prebivalstvo vključeno. To seveda zahteva komplementaren pogled na potrebe, pravice in dolžnosti v zvezi z

gorskimi območji. V smislu ideje o skupnem dobrem naj bi vsi sodelovali vsaj pri razmisleku o gorskih območjih in po možnosti tudi pri njihovem upravljanju.

Ali obstaja alpska identiteta?

Še pred dvajsetimi leti bi na to vprašanje odgovoril z ne. Če „identiteto“ razumemo kot kolektivni občutek pripadnosti in ne kot objektivno posebnost, takrat zame ne bi bilo razloga za domnevo, da imajo ljudje na Tirolskem, v Lombardiji ali Provansi skupni občutek pripadnosti. Za občutke pripadnosti v Alpah je značilno, da so zgodovinsko zelo lokalno obarvani ali pa povezani z regionalno ali nacionalno identiteto – in to se je v zadnjih desetletjih spremenilo. Alpska konvencija je prispevala k oblikovanju združenj, kot je Mreža zavarovanih območij v Alpah (Alparc). Upravljalci zavarovanih območij danes med seboj sodelujejo, si izmenjujejo izkušnje, s tem pa nastaja skupni občutek pripadnosti. Tudi CIPRA je že dolgo pred Alpsko konvencijo in mrežami akterjev, ki so nastale v njenem okviru, iz svojih krogov razvila skupen odnos do Alp. In ta občutek pripadnosti se je v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih močno okreplil.

Kakšnega pomena so Alpe za evropske države?

Alpe so bile dolgo časa politična meja. Danes se vedno bolj zavedamo njihovega po-

ZNANSTVENIK, POLN DELOVNEGA ELANA

Bernard Debarbieux, rojen leta 1959 v Lillu v Franciji, je profesor politične geografije in urejanja prostora ter vodja Inštituta za geografijo Univerze v Ženevi. Po končanem študiju geografije v Grenoblu v Franciji je predaval v Parizu, New Yorku in Montrealu. Že zgodaj je razvil veliko ljubezen do gora, ki so dolgoročno zaznamovale njegovo raziskovalno delo. Debarbieux preučuje zlasti regionalni razvoj v gorskih regijah na nacionalni, regionalni in globalni ravni ter raziskuje geografsko percepcijo prostora in identitete.

Kakšna je z družbeno-političnega vidika razlika med gorskim in ravninskim svetom?

Približno stoletje dolgo je že znano, da se gorska območja soočajo s posebnimi problemi, za katere so potrebni posebni politični ukrepi. Seveda so gore vedno obstajale. A dejstvo, da se ukvarjamo s posebnostmi teh območij, navsezadnje tudi iz političnih razlogov, je relativno nov pojav.

Ljubezen, ki jo geograf Bernard Debarbieux občuti do gora, vpliva na njegove raziskovalne interese.

tenciala, ki ga imajo kot vir v osrčju Evrope s posebnimi značilnostmi, ki so povezane z vsemi Evropejci, npr. pokrajina, turistični kraji, vodna energija.

Pripravlja se makroregionalna strategija za Alpe. Ali je ta nova oblika sodelovanja izraz nove interpretacije – prehod od geografske definicije k funkcionalni?

Ne verjamem, da je definicija Alp postala bolj funkcionalna. Območje veljavnosti Alpske konvencije obsega četrtno površine prihodnje makroregije. Torej ne gre za identičen geografski prostor. Številni ukrepi razvojne in okoljske politike so toliko bolj učinkoviti, kolikor dosledneje se upoštevajo povezave med različnimi tipi prostora. Samo pogledajte, kaj se dogaja na področju varstva narave. Z narodnimi parki smo zavarovali ekosisteme, nato pa smo opazili, da so potrebne povezave med zavarovanimi območji – in smo začeli vzpostavljati ekološke koridorje. Prav tako lahko ravnamo tudi na drugih področjih, denimo v turizmu ali vodnem gospodarstvu. Če spremenimo perimenter, ne da bi zapostavili Alpsko konvencijo, se odpre tudi možnost za skupno upravljanje in razvoj gorskih in negorskih območij.

Makroregionalna strategija temelji na transnacionalnem sodelovanju in solidarnosti. Istočasno se v evropskih

državah krepijo nacionalistične težnje.

Kako gledate na proces oblikovanja strategije v tej luči?

Morda bo to zvenelo protislovno, a obstaja še en dejavnik: vedno večja avtonomija regij. To že dolgo velja za federalno urejene države, kot so Švica, Nemčija ali Avstrija. Pred kratkim je to začelo veljati tudi za Italijo in Francijo, kjer so bile pristojnosti prenesene na regije, pokrajine, departmaje oziroma kantone. Vodilno vlogo pri pripravi makroregionalne strategije za Alpe imajo lokalne oblasti. V prihodnje čezmejni prostor ne bodo več sestavljale države, ki so podpisnice Alpske konvencije – prihodnji čezmejni prostor bo obsegal regionalne ali podrejene skupnosti, ki bodo ustanovljale mreže ali območja sodelovanja. Te so prepoznale prednosti, ki jih prinaša čezmejno sodelovanje v evropskem okviru.

"Pomembno je ohraniti občutljivo ravnovesje."

Kakšna tveganja bo prinesel ta proces?

Interesi akterjev na območju Alp bi lahko v „makrokontekstu“ naleteli na manj posluha, kajti velike regije in mesta so v demograf-

skem, gospodarskem in političnem smislu pomembnejša kot ključne alpske regije. Največji izziv bo doseči soglasje med večjimi mesti in gorskimi območji o programih, ki bodo v smislu enakosti in solidarnosti ustrezali obema stranema. Prostor obstaja, ni pa še skupnih vrednot, na podlagi katerih bi ljudje na tem območju lahko sodelovali med seboj.

Kako lahko CIPRA in druge alpske mreže prispevajo k oblikovanju solidarne in uravnotežene makroregionalne strategije?

CIPRA in druge alpske mreže lahko prispevajo svoje dolgoletne izkušnje in delovanje, npr. 60 let delovanja CIPRE, deset do dvajset let delovanja drugih mrež. Njihove pobude si zaslužijo, da se kot primeri dobre prakse in modeli delovanja vključijo v razširjeni perimenter makroregije. Možno je, da se bodo na tej podlagi vzpostavile oblike sodelovanja med alpskimi mrežami in mrežami, ki bodo ali bi lahko bile v prihodnje vzpostavljene tudi zunaj območja Alp.

Vaše želje za prihodnost Alp?

Vsi akterji znotraj perimetra Alp – prebivalci, zaposleni, lastniki, upravitelji – bi morali razviti skupen občutek odgovornosti. Počutiti bi se morali kot „solastniki“ ali „soodgovorni“ za regijo, ta odgovornost pa bi jih morala spodbuditi k delovanju – to bi bilo malo v lastnem interesu, vendar pa tudi v dobro skupnih vizij. ▲

Z Bernardom Debarbieuxom se je pogovarjala Barbara Wülser „CIPRA International“

Avstrijska pot v makroregijo

Strategija EU za alpsko makroregijo odpira vprašanja tudi na nacionalni ravni in Avstrija se z njimi sooča v transparentnem, odprtem procesu.

K temu prispeva tudi projekt Alpen.Leben, ki želi navsezadnje tudi okrepiti vlogo Alpske konvencije.

Na poti: pot do strategije EU za Alpe ni vnaprej določena in prehodili jo bomo lahko le skupaj.

Ko so nekatere – in to najbogatejše – alpske regije o svoji pobudi za pripravo makroregionalne strategije začele prepričevati matično državo in poleg te še EU, je bila CIPRA Avstrija glede tega precej skeptična. Kot nekdanja pobudnica Alpske konvencije je bila s konvencijo zelo povezana, preveč problematični so se ji zdeli tudi učinki: ali naj o usodi 14 mio. dejanskih prebivalcev Alp na koncu odloča 70 mio. ljudi z razširjenega alpskega območja? Ali lahko v takem procesu sploh pričakujemo solidarnost pri izravnavi razlik, in sicer tako znotraj Alp kakor tudi med osrednjim delom alpskega območja in alpskim predgorjem z velikimi aglomeracijami?

Čeprav Alpska konvencija obstaja že več kot dve desetletji, pa sta njena prepoznavnost in poznavanje njenih potencialov pri oblikovalcih odločitev in prebivalcih vse prej kot zadovoljiva. Tako stanje

bo treba izboljšati, kajti zaradi Alpske konvencije je v zadnjih dveh desetletjih za alpsko območje nastala posebna struktura, ki je edinstvena v svoji vrsti, zato bi bilo nepremišljeno, če bi tak dosežek zanemarili.

S projektom Alpen.Leben želi Avstrija ugotoviti, kolikšen je potencial oziroma dodana vrednost alpske makroregije z vidika Alpske konvencije, opozoriti na njene možnosti in s tem zgledom pojasniti prednosti tovrstne mednarodne pogodbe (gl. uokvirjeno besedilo). CIPRA Avstrija ima pri tem vlogo informacijske in komunikacijske platforme, si pa obenem prizadeva prispevati tudi strokovno znanje ter ima skupaj s CIPRO International in drugimi nacionalnimi predstavništvi povezovalno vlogo med civilno družbo in alpskim predgorjem.

**Kdo odloča?
Vključitev velikih
metropol v makroregijo
bo spremenila
pogled na Alpe.**

Med drugim se pripravlja model vodenja, ki bo temeljil na pristopu od spodaj navzgor in bo orisal potencialno součinkovanje osrednjega alpskega prostora, alpskega predgorja in zunajalpskih metropol.

V obsežnem dokumentu s ključnimi temami – v smislu Alpske konvencije in pripadajočih izvedbenih protokolov – bo CIPRA Avstrija v makroregionalni proces vključila še teme, ki so usmerjene v prihodnost.

Avstrija s transparentnim in participativnim načinom delovanja izstopa na mednarodni ravni. Urad zveznega kanclerja, Zvezno ministrstvo za zunanje zadeve, Zvezno ministrstvo za okolje, kmetijstvo, gozdarstvo in vodno gospodarstvo, zvezne dežele, Alpska konvencija, socialni partnerji, Avstrijska prostorska konferenca, program Območje Alp in CIPRA Avstrija kot predstavnica civilne družbe si prizadevajo za isti cilj, izmenjujejo si informacije ter skupaj pripravljajo vsebine in strategije. Tako odprta in transparentna izmenjava znanj bo pripomogla k temu, da lahko soudeleženi odpravijo predsodke, in da se evropski projekt prihodnosti, tj. alpska makroregija, ki je še abstrakten in nedodelan, lahko spremeni v konstruktiven skupen proces.

KONČNI REZULTAT ŠE NI ZNAN

Ali Avstrija izkušnje, ki jih je pridobila v nacionalnem procesu, lahko posreduje tudi drugim, je odvisno od tega, kako fleksibilno bo proces oblikovan na mednarodni ravni. Številna vprašanja, ki so bila predlagana s projektom Alpen.Leben, so na prednostnem seznamu za vključitev v prihodnjo strategijo – pomembno je, da se konkretizirajo v akcijskem načrtu in fazi izvajanja. Nekatera vprašanja ostajajo odprta: kakšna je vsebinska vloga Alpske konvencije in civilne družbe, kakšen je njun pomen, ali bo za večstopenjsko vladanje izbran pristop „od zgoraj navzdol“ ali „od spodaj navzgor“.

Če v tem procesu ne bo uspelo zagotoviti jasnosti in pridobiti ljudi za to strukturo alpske makroregije, je le malo možnosti za uspešno izvajanje. Če volja po oblikovanju tega procesa na odprt, transparenten in fleksibilen način obstaja tudi na mednarodni ravni, se bo

pokazalo že v naslednjih mesecih, in sicer v načinu, kako bodo Komisija EU in alpske države organizirale nadaljevanje procesa po opravljeni fazi posvetovanj o osnutku besedila strategije EU za alpsko makroregijo. ▲

Josef Essl

vodja projekta Alpen.Leben, CIPRA Avstrija

Christian Baumgartner

član odbora CIPRE Avstrija in namestnik podpredsednika CIPRE International

PREGLEDNOST IN IZMENJAVA

Po pooblastilu Zveznega ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo CIPRA Avstrija v okviru projekta Alpen.Leben analizira odnos Alpske konvencije do strategije EU za alpsko makroregijo in pripravlja priporočene ukrepe za uspešno integracijo Alpske konvencije. Med predstavniki okoljskega ministrstva, urada zveznega kanclerja, zunanjega ministrstva, zveznih dežel, znanosti, Alpske konvencije in nevladnih organizacij poteka v obliki različnih dogodkov redna izmenjava izkušenj in spoznanj o ključnih temah, ki jih obravnava projekt. S trenutnim potekom procesa in rezultati se z izvajanjem ukrepov informiranja in obveščanja seznanjajo tudi drugi zainteresirani. Izvajanje projekta Alpen.Leben, ki bo trajal poldrugo leto do septembra 2014, finančno podpira program za razvoj podeželja v letih 2007-2013.

www.cipra.at (de)

SKUPAJ ZA VIZIJO ENERGETSKE PRIHODNOSTI ALP

Tokovi energije segajo prek državnih meja, energetska politika pa jih prepogosto zaustavlja. Kar potrebujejo Alpe, je celovita energetska vizija, ki bo temeljila na manjši porabi energije.

Iskana vodna energija – ključni del alpske politike je energetska politika.

Energetska politika je primer področja politike, ki je v gospodarskem in funkcionalnem smislu že zdavnaj dobila mednarodne razsežnosti, v političnem pa ostaja še vedno zelo nacionalna. Širjenje obzorij prek meja omogoča na tem področju sicer nove perspektive in rešitve, prinaša pa tudi tveganje, da bodo Alpe veljale le še za dobavitelja in zbiralnika energije za Evropo. Postavlja se torej vprašanje, kako izpeljati v Alpah energetske prehode, da bo okoljsko sprejemljiv.

EU si je zastavila cilj, da bo do leta 2020 delež obnovljivih virov energije v celotni porabi energije povečala na 20 odstotkov. Energijska učinkovitost naj bi se povečala za 20 odstotkov, izpusti CO₂ pa v primerjavi z letom 1990 zmanjšali za 20 odstotkov. Tudi alpske države so oblikovale cilje glede deleža obnovljivih virov energije. Ti se gibljejo med 17 odstotki v Italiji in 34 odstotki v Avstriji, scenariji, kako cilje doseči, se med seboj razlikujejo. Točno zastavljenih ciljev za zmanjšanje porabe energije pa ni zaslediti nikjer.

OPUŠČANJE NAMESTO SPODBUJANJA

Nekatere države, denimo Švica in Nemčija, spodbujajo proizvodnjo obnovljivih virov energije s subvencijami, s tem pa tudi porabo. „Subvencije spodbujajo dejanja, ne pa njihovo opustitev,“ se je na mednarodnem Alpskem dialogu o energetskega prehodu kritično izrazil švicarski novinar in strokovnjak za energetiko Hanspeter Guggenbühl (gl. uokvirjeno besedilo).

Energenti se subvencionirajo vsepovprek. V svetovnem merilu se okoli 500 mrd. evrov finančnih podpor nameni za spodbujanje proizvodnje energije, znotraj EU gre za dobrih 90 mrd. Največji delež odpade na proizvodnjo fosilne in jedrske energije. „Za prehod na obnovljive vire energije potrebujemo manj finančnih spodbud in več usmerjanja, ki se bo prilagajalo trgu,“ je prepričan Guggenbühl. Pa vendarle se tovrstni usmerjevalni ukrepi uporabljajo le obotavljivo in to večinoma le za goriva, ne pa za pogonska goriva.

VKLJUČEVANJE DRUŽBE

Prispevek Alp k energetskega prehodu je omejen. Alpe so sicer bogate z obnovljivimi viri, a teh ni mogoče pridobivati brez posledic: njihova raba ogroža življenjske prostore, kulturne in naravne pokrajine. Tudi če bi povsem izkoristili vse vire, to ne bi zadostovalo za zadovoljitev vedno večjih potreb po energiji v Evropi.

Energetskega prehod se najpogosteje obravnava kot gospodarski in tehnični izziv, ne pa tudi kot družbeni izziv. Potrebujemo namreč „energetskega vizijo za Alpe“ ali, kot so si zamislili v alpskem dialogu, celosten pristop. Odločitve politike morajo biti družbi v korist in ne obratno. Prebivalci jih bodo podprli, če bodo sodelovali pri njihovem sprejemanju. Najvišji cilj pa je omejitev porabe energije. Preostalo potrebno energijo bo treba proizvajati naravi prijazno in jo pravično razdeliti. ▲

Barbara Wülser

CIPRA International

RAZLIČNE DEJAVNOSTI

V okviru Alpskega dialoga o prehodu v nizkoogljično družbo, ki je potekal oktobra 2013 v Luzernu, so predstavniki upravnih organov, organizacij in medijev oblikovali rešitve za energetskega vizijo Alp. V projektu recharge.green pa CIPRA skupaj s partnerji raziskuje potencialne obnovljivih virov energije na območju Alp. CIPRA Nemčija je v razpravi sodelovala z dokumentom, v katerem je predstavila svoj pogled na okolju prijazen energetskega prehod v Bavarskih Alpah.

www.cipra.org/sl/podnebje-energija

Ukrepati danes za boljši jutri

Eden največjih izzivov 21. stoletja so zagotovo podnebne spremembe. Na območju Alp so se temperature v preteklih 150 letih zvišale za skoraj dve stopinji, s tem pa za skoraj dvakrat toliko, kot znaša svetovno povprečje. Da bi za ljudi in naravo lahko ublažili posledice dviga temperature, je treba začeti ukrepati takoj.

Zasute ceste in polja – ekstremni vremenski dogodki bodo v Alpah vedno pogostejši.

Nebo je sivo in prekrito z oblaki, lije kot iz škafo. Gola pobočja ne morejo več sprejemati vode. Majhni potoki so narasli v uničujoče hudournike. Na večjem delu pobočja se je sprožil plaz in zasul ceste in hiše. Stroški nastale materialne škode in sanacijskih ukrepov gredo v stotisoče evrov.

Menjava prizorišča, ista lokacija pred nekaj leti: skupina mladih stoji na strmem pobočju nad domačo vasjo. S čela jim kaplja znoj, roke so umazane od zemlje. Pod vodstvom gozdarskih in podnebnih strokovnjakov sadijo sadike listavcev in iglavcev. Drevesna vegetacija bo pripomogla k stabilizaciji terena. Občinski komunalni delavci širijo vodne odtoke, da bo mešani gozd tudi ob močnejših padavinah preprečil plazenje tal. Stroški znašajo nekaj deset tisoč evrov. Opisana scenarija sta dober primer, kako pomembni so preventivni ukrepi in kako hude so lahko posledice, če se taki ukrepi ne

izvedejo. Minilo je že skoraj četrto stoletje, odkar je Medvladni forum za spremembo podnebja (IPCC) objavil prvo poročilo o podnebnih spremembah; znanstveniki so v njem domnevali, da obstaja povezava med ravnanjem človeka in koncentracijo toplogrednih plinov v ozračju. Od takrat se je veliko zgodilo: raziskovanje tega področja se je okrepilo, pojavile so se nove metode. Aktualno poročilo IPCC (2014) ne dopušča nobenega dvoma več, da je za globalno segrevanje „z veliko mero verjetnosti“ odgovoren prav človek. To je zdaj sprevidela tudi politika.

POSLEDICE SO VIDNE ŽE DANES

Mednarodna podnebna politika si je postavila cilj, da bo globalno segrevanje omejlila na manj kot 2 °C nad temperaturo v predindustrijskem obdobju. Le v primeru, da bo zastavljeni „cilj dveh stopinj“ uresničen, bo po mnenju IPCC še mogoče preprečiti ekološke, ekonomske in socialne posledice podnebnih sprememb, zato je treba globalne emisije toplogrednih plinov do leta 2050 znižati za vsaj 50 odstotkov. A uresničenje zavezujočega cilja je bilo na podnebnih konferencah v Kopenhagenu (2009), Durbanu (2011) in Varšavi iz ekonomskih in političnih razlogov (2013) vedno znova preprečeno.

A tudi z najresnejšimi prizadevanji za varstvo podnebja, kot bi bila denimo takojšnja zaustavitev emisij vseh toplogrednih plinov, je mogoče posledice podnebnih sprememb le ublažiti in ne popolnoma preprečiti. Nekatere od njih, npr. slabe letine zaradi dolgotrajnih suš ali poplave zaradi izrednih količin padavin, so vidne že danes, tudi na območju Alp. Podnebna raziskovalka Helga Kromp - Kolb z Univerze za kmetijstvo, gozdarstvo in obnovljive naravne vire na Dunaju ob tem pojasnjuje: „Podnebne spremembe napredujejo v Alpah, tako kot tudi v drugih gorstvih, hitreje kot v drugih predelih Evrope, deloma zaradi tega, ker se pokritost s snežno odejo manjša in tla lahko sprejmejo več toplote. Torej bomo prvi, ki bomo spremembe občutili, zlasti na področju varnosti v alpskih dolinah.“

REAKTIVNO ALI PROAKTIVNO?

Da bi posledice podnebnih sprememb omejlili na najmanjšo možno mero, so torej odločilnega pomena prav ukrepi prilagajanja. Manjše in stroškovno ugodne posege, kot sta nega varovalnih gozdov ali ponovna vzpostavitev mokrišč v območja, ki so pomemben naravni

S trezno glavo kljub vedno višjim temperaturam: da bi izkoristili sinergije, so v regiji vsi vpleteni skupaj pripravili ustrezne ukrepe.

zadrževalnik visokih voda, je mogoče na lokalni in regionalni ravni izvesti takoj. Ker se lahko posledice podnebnih sprememb v posameznih regijah in celo dolinah med seboj razlikujejo, morajo prilagoditvene ukrepe sprejemati akterji na regionalni oz. lokalni ravni, denimo občinski sveti. Nujno je treba spremljati, kakšne so posledice za celoten življenjski, gospodarski in naravni prostor. Posledice zemeljskih plazov lahko občutijo vsi sektorji: gozdarji izgubijo surovino, občine in zasebniki infrastrukturo, turizem privlačno pokrajino. Da bi prepoznali sinergije in prihranili stroške, je zato pomembno, da ukrepe pripravljajo skupaj vsi prizadeti v regiji, kot so župani, občinski sveti, predstavniki gospodarstva in prebivalci. Primer za to, kako uspešna je lahko taka metoda, je švicarska regija Surselva. Izhodišče je bila tam analiza okolja: kaj deluje, kateri viri obstajajo, katere storitve se izvajajo. Analiza je upoštevala tudi priložnosti in tveganja, ki so odvisna od podnebja. Na delavnicah in v redni izmenjavi pod strokovnim vodstvom so regionalni akterji nato oblikovali medsektorske strategije prilagajanja in ustrezna orodja. Urs Giezendanner, vodja Agencije za regionalni razvoj regije Surselva, je ob tem povedal: „Občine in predstavniki gospodarstva lahko ob sodelovanju vseh sodelujočih ukrepe prilagajanja izvajajo hitro – v Surselvi smo na podnebne spremembe že pripravljene.“ ▲

Jakob Dietachmair
CIPRA International

PODPORA PRILAGAJANJU PODNEBNIM SPREMEMBAM

Projekt C3-Alps

Namen Interregovega projekta C3-Alps je prenesti znanstvena spoznanja o prilagajanju podnebnim spremembam v prakso in za ustrezno ukrepanje usposobiti akterje na regionalni in nacionalni ravni, npr. župane ali javne uslužbenke. Kakšne so pri tem lahko rešitve, ponazarjajo primeri dobre prakse, zbrani v zbirkah filmskega, slikovnega in pisnega gradiva.

Zbirka orodij za podnebje Surselva

V švicarski regiji Surselva si bodo pri izvajanju metod in ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam pomagali z zbirko orodij Klima Toolbox Surselva. Oblikovalci političnih odločitev, predstavniki gospodarstva in prebivalci bodo skupaj na večsektorski ravni oblikovali proces prilagajanja. Projekt financira švicarski Zvezni urad za okolje (BAFU) v okviru pilotnega programa za izvajanje ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam.

www.cipra.org/sl/podnebje-energija

Mladi v dialogu

V Alpah živi okoli dva milijona mladih, starih od 15 do 30 let. Vedo, kaj potrebujejo, da bi živeli v Alpah tudi v prihodnje, prav tako so pripravljeni sodelovati v procesih odločanja in upravljanja. CIPRA je problematiko mladih postavila na prednostno mesto, ko je pripravila prvo poročilo o participaciji mladih na območju Alp. Kritične točke so zlasti v tem, da ni platforme, v okviru katere bi si informacije in izkušnje lahko izmenjevali tisti, ki so šolanje že končali, med institucijami in organizacijami, ki so dejavne na področju mladinskega dela, ni povezav, ni pa tudi zavezanosti alpskih občin za vključevanje mladih v svojo politiko.

Prvi odgovor na gornje pomanjkljivosti je bila ustanovitev mladinskega sveta, ki deluje pod okriljem CIPRE: sestavlja ga štirinajst mladih v starosti od 15 do 25 let iz vseh alpskih držav, ki si z drugimi organi CIPRE redno izmenjujejo izkušnje in informacije o aktualnih temah. V okviru projekta Youth Alpine Dialogue organizirajo alpski dialog na nacionalni in mednarodni ravni o temah, ki jih zanimajo. Prva tema, ki so jo izbrali, je mobilnost. V delovnih skupinah, ki so jih sestavljali mlajši mladostniki iz posameznih držav, so natančno preučili za mlade tako zelo pomemben javni promet, problematiko dostopnosti oddaljenih gorskih regij in prometni protokol Alpske konvencije. O vseh teh vprašanih so razpravljali z vrstniki, politiki in predstavniki civilne družbe. Podoba, ki jo rišejo, je pogled v prihodnost Alp.

www.cipra.org/sl/mladi

V okviru projekta Youth Alpine Dialogue mladi oblikujejo prihodnjo podobo mobilnosti.

Jasno opredeljeni za vodo

Voda je nedvomno ena najdragocenejših naravnih virov v Alpah. Alpski vodotoki so rezervni vir pitne vode in dragoceni habitati številnih vrst. Z načrtovanim prehodom v nizkoogljeno družbo so v Alpah predvideni številni projekti gradnje hidroelektrarn. Hidroenergetski potencial skorajda 90 odstotkov alpskih rek je danes dejansko že izkoriščen, predvsem za proizvodnjo električne energije. Medtem ko ima osrednje mesto pri tem proizvodnja energije, se posledice za alpsko pokrajino in okolje zanemarjajo, čeprav so pogosto zelo hude.

Kot ugotavlja CIPRA v svojem stališču z naslovom Alpske reke niso obnovljive, na območju Alp ni več prostora za nove hidroelektrarne, ohraniti pa je treba zadnjih deset odstotkov še nereguliranih alpskih rek. Da bi dosegli prehod v energetski sistem z nižjimi emisijami, je treba zmanjšati porabo energije na najmanjšo možno mero in optimirati obstoječe infrastrukturne objekte. Stališče je rezultat razprave na letni strokovni konferenci leta 2013, ki je potekala pod naslovom Alpsko korito – kdo daje, kdo jemlje in kdo odloča.

www.cipra.org/sl/stalisca/alpske-reke-niso-obnovljive

Zakonsko uveljavljane biotske raznovrstnosti

Biotska raznovrstnost bo morala biti pri zakonodaji upoštevana v večji meri in to od lokalne ravni do EU. Regije, zavarovana območja in nevladne organizacije, med njimi tudi CIPRA, zato v okviru projekta greenAlps pripravljajo strategije, kako to doseči. Omrežje občin „Povezanost v Alpah“ in društvo Alpsko mesto leta sta pri tem v vlogi opazovalcev predstavila lastne izkušnje in potrebe lokalne ravni. Ugotovitve in rezultate projekta bodo projektni partnerji predstavili na zaključni konferenci, ki bo od 13. do 14. oktobra v francoskem Chambéryju.

www.greenalps-project.eu

Združeni v zahtevi po Alpah brez olimpijskih iger

V demokraciji okoliščine za organizacijo zimskih olimpijskih iger niso ugodne. Ljudje niso več pripravljeni prenašati prekomerne gigantomanije, značilne za ta dogodek, škode, ki jo igre povzročijo okolju, nepredvidljivih stroškov in diktata Mednarodnega olimpijskega komiteja (IOC). CIPRA je v posebnem dokumentu enotno izrazila nasprotovanje prirejanju zimskih olimpijskih iger v Alpah. Stališče podpira zbirka poročil o pridobljenih izkušnjah, argumentih in strokovnih informacijah, ki je objavljena na spletu. CIPRA je poleg tega v odprtem pismu pozvala predsednika IOC, Thomasa Bacha, naj spremeni dosedanje smer in temeljito preoblikuje svoja pravila o načrtovanju in izvedbi zimskih olimpijskih iger.

www.cipra.org/sl/olimpijada

Ustvarjalna prihodnost

Naravni viri so omejeni, tudi v Alpah. Letošnja strokovna konferenca CIPRE, ki bo od 13. do 15. novembra potekala v francoskem Anecyju, bo zato posvečena iskanju odgovorov na vprašanje, katere poti vodijo v Alpah do kakovostnega življenja in hkrati ne temeljijo na vedno večji porabi virov. Na konferenci bo sodeloval tudi francoski futurolog Hugues de Jouvenel, ki bo med drugim predstavil nove oblike ekonomije. O tem, kako lahko podjetja upoštevajo potrebe človeka in narave, bo pojasnil južnotirolski hotelir Michil Costa. Švicar Ueli Strauss iz St. Gallna pa bo spregovoril o tem, katere odgovore lahko na to temo ponudi prostorsko načrtovanje. Na programu bo tudi razprava oz. oblikovanje vizije „zadostnih Alp“, pri čemer bodo udeleženci tudi poskušali odgovoriti, kako te vizije vključiti v alpsko politiko in kako naj strategija EU za alpsko območje v večji meri izpolnjuje zahteve trajnostnega razvoja in zadostnosti virov.

www.cipra.org/sl/sk2014

Manjša poraba s preišljenim načrtovanjem

V zadnjem desetletju je bilo v gradbenem sektorju marsikaj doseženo, a vse možnosti še niso izčrpane – določene teme bo treba upoštevati v večji meri, npr. načrtovanje prostora in zadostnost naravnih virov. CIPRA je zato svoje poročilo Trajnostna gradnja in prenova na območju Alp iz leta 2004, sedaj na novo izdala. Poročilo posreduje tako investitorjem kakor zainteresiranim laikom celovito obravnavo področja gradnje in prenove in ju tako tudi presega. Gradbeni sektor je velik porabnik naravnih virov, prav tako različnih gradbenih materialov, zaradi neustreznega prostorskega načrtovanja je po nepotrebnem uničenih veliko zemljišč. Ključ do uspeha na tem področju je le priprava celostnega koncepta. Poročilo, ki je objavljeno na spletu, je razdeljeno na pet poglavij (modulov): 1. Zakaj trajnostna gradnja?, 2. Energija in stavbe, 3. Okolju prijazni materiali, 4. Zadostnost in urejanje prostora in 5. Položaj v alpskih državah.

www.cipra.org/climalp

CIPRA po dolgih poteh

Stopati v naravi korak dlje kot drugi, doživljati življenjske prostore in naravo alpskega sveta v vsej lepoti in pestrosti, srečevati se z ljudmi in kraji, zlasti pa s samim seboj – pet etap pohodniške mreže Via Alpina od Trsta do Monaka obljublja in daje prav to. Leta 2014 je CIPRA kot krovna organizacija prevzela vodenje mednarodnega sekretariata Vie Alpine s predstavništvi v osmih alpskih državah, vsi skupaj pa si prizadevajo za uresničevanje trajnostnega razvoja levo in desno vzdolž mednarodne alpske transverzale.

www.via-alpina.org

Alpe so (ne)pomembne

Dolgo tega so nekje v Evropi odkrili nekaj, kar je vzbudilo veliko zanimanje: sprožil se je podor in na dan je prišla nekakšna plošča, ogromna in mlečne barve. Ležala je v kraterju, blizu najvišje točke Alp.

Kaj naj bi to pomenilo, ni vedel nihče. Material in oblika nista bila podobna nobenemu doslej poznane predmetu, zato je bila potrebna pomoč strokovnjakov in to iz vsega sveta. Znanstveniki so ploščo pregledali z vsemi mogočimi instrumenti in po izčrpnih razpravi sklenili, da je moralo nastopiti novo obdobje – obdobje plošč. Celotno območje, kjer je bil najden nenavadni predmet, je bilo razglašeno za znanstveni park, v katerega bodo smeli vstopiti samo še raziskovalci.

Turistični delavci so se temu silovito uprli, saj naj bi bili prav oni tisti, ki se jim je treba zahvaliti, da Alpe že zdavnaj niso pozabljeno in zapuščeno gorstvo. Zahtevali so subvencije, da bi gore lahko za turistične namene postale še bolj dostopne. Razstreliti bi bilo treba skale, zgraditi mostove, urediti razgledišča, posamezne koščke plošče pa prodajati kot spominek.

A njihove zahteve niso bile uslišane, glasnejši so bili predstavniki gospodarstva: material naj bi sicer izpolnjeval vse pogoje, da bi lahko preprečili katastrofo; je čist, energijsko bogat in obnovljiv. Zagotoviti bi bilo mogoče več tisoč delovnih mest. a kaj, ko so se vmešali politiki, češ da plošča leži v alpskem visokogorju in zato o njeni uporabi smejo odločati le alpske države. Takoj naj bi tudi pripravili besedilo protokola Alpske konvencije o varstvu plošče.

Medtem ko so ljudje še razpravljali, je k najdišču zdrvelo na stotine ljudi in se zgrnilo okoli plošče, kot da bi bila obljubljena dežela. Številni so molili ob robu kraterja in se s stegnjenimi rokami metali na tla, drugi so kose plošče poskušali iz tal iztrgati kar z bagerjem. Nenavadne najdbe so se lotili z vrtalniki, brusnim papirjem, Bunsenovimi gorilniki, molitveniki. Prekopali so celotno okolico, a brez uspeha: do plošče ni bilo mogoče priti. Ni se je dalo razgraditi.

Naenkrat je eden od politikov vzkliknil: „To sem vedel že od nekdaj. Alpe niso pomembne.“ Tako so ljudje plošči obrnili hrbet in jo pozabili. Za njimi pa je ostala pustinja, prekrita z gruščem in peskom. Na agendi politikov protokol o varstvu plošče sicer še vedno obstaja – zakaj je tako, pa so pozabili.

Barbara Wülser

Barbara Wülser

predstavnica za odnose z javnostmi
CIPRA International

P.P.

LI-9494 Schaan

IZ NASLEDNJE ŠTEVILKE

ALPENAODRU ŠT. 100/2015

Ženske v Alpah

Ženske so danes samostojne, življenje si oblikujejo po lastni volji. Lahko volijo, soodločajo, so politično dejavne. Tudi v Alpah. Zakaj potem tej temi posvetiti naslednjo številko naše revije, čemu pisati o njej? Odgovor je preprost: ker so vloge žensk v alpski družbi drugačne, tako v preteklosti kakor v sedanjosti. Pogosto so prav ženske socialna opora vaški skupnosti, borijo se za naravo. Redkeje zasedajo vodilne položaje v občinah, podjetjih ali organizacijah. Kakšen je odnos žensk do narave? So uspešnejše pri trajnostnem ravnanju z naravnimi viri in biotsko raznovrstnostjo? Kako lahko ženski pogled na svet dopolnjuje interpretativni model, ki so ga zaznamovali moški? 100. številka revije bo Alpe predstavila z ženske perspektive.

Naslednja številka bo izšla jeseni 2015.

Fotografija: Kiahn-Hmoong, flickr